

MASARYKOVA UNIVERZITA

Férovost a rovnost

Jiří Baroš

Spravedlnost jako férovost

Rawls: Jaký systém institucí nejlépe umožní férový systém spolupráce mezi svobodnými a rovnými jedinci?

- laissez-faire kapitalismus
- welfare state kapitalismus
- státní socialismus s plánovaným hospodářstvím
- property-owning democracy
- liberální socialismus

Ideální a neideální teorie

4 otázky:

- (1) jsou instituce daného systému správné a spravedlivé?
- (2) lze je efektivně navrhnout tak, aby naplňovaly stanovené cíle?
- (3) budou občané dodržovat pravidla?
- (4) budou úkoly spojené s úřady a pozicemi pro jejich držitele splnitelné?

(1): ideální teorie, (2)-(4) neideální teorie

Soukromé vlastnictví výrobních prostředků

- **POD i LDS** počítají s osobním soukromým vlastnictvím, **POD i výrobních prostředků**. **LDS** předpokládá společné vlastnictví výrobních prostředků v decentralizované podobě.
- oproti **WSK** zaručuje **POD** široké rozprostření bohatství a kapitálu. Naplnění ideálu reciprocity. **WSK** navíc vytváří znechucenou a deprivovanou podtřídu.

Ekonomické a sociální instituce POD

4 základní větve vlády pro zachování férových podmínek:

- (1) alokační
- (2) stabilizační
- (3) transferová
- (4) (re)distribuční: (a) systém dědických a darovacích daní/omezení koncentrace bohatství a moci; (b) progresivní daně z příjmu anebo proporční ze spotřeby (DPH).

Mechanismy a rozsah sociální nespravedlnosti (Barry)

- problém společenského uzavření (*social closure*)
- výsledky jako hlavní předmět spravedlnosti
- priorita sociální spravedlnosti nad individuálními právy
- principy spravedlnosti platí v globální základní struktuře

Rovnost příležitostí

- absence férových background conditions
- nutno prolomit princip zásluh
- stejná příležitost dosáhnout stejných cílů
- problém kumulativního znevýhodnění

Vzdělání a sociální spravedlnost

- sociální určení výsledků
- vzdělání jako poziční statek
- ztráta privilegovaného postavení střední třídy
- sociální mobilita a třídní války

Zdraví a sociální spravedlnost I

- materiální rovnost mezi rodinami
- kompenzace socio-ekonomické nerovnosti
- luck-egalitarismus
- nejde předně o distribuci zdravotní péče
- kauzální řetězce končí v sociální struktuře

Zdraví a sociální spravedlnost

II

- sociální gradient dlouhověkosti a dobrého zdraví určen relativní nerovností/deprivací
- psychosociální efekty; politické projevy...
- nadstandard možný, pokud zajištěn adekvátní standard pro všechny
- absence informací a vzdělání o podmínkách dobrého zdraví

Zdravotní péče a sociální spravedlnost

- bariéry v dosahování na ZP záležitostí (ne)spravedlnosti
- existují ale i sociální (ne-zdravotní) determinanty zdraví
- 3 přístupy v přístupu k ZP: (1) dle potřeby; (2) zajištění základního minima; (3) čistě tržní přístup